

ก า ร ก่ อ น ม นุ ษ ย์
เ ป้ น ข อ ง ย า ก

การได้อัศภาพเป็นมนุษย์เป็นการยาก

ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายเป็นอยู่ยาก

การได้ฟังพระสัทธรรมเป็นการยาก

การอุปบัติขึ้นแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นการยาก

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก

๑๕๓

การเจริญสมาธิภาวนาเป็นทางลัดที่สุด ที่จะทำให้เกิด
ความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ถ้ามีความบริสุทธิ์มาก บุญกุศลก็
เกิดขึ้นมาก ถ้ามีความบริสุทธิ์น้อย บุญกุศลก็ลดหย่อนลงไป
ความบริสุทธิ์เป็นบ่อเกิดแห่งความสุข เป็นสิ่งที่สั่งสมได้ ถ้าเรา
เจริญภาวนาทุกวัน ยิ่งเป็นการเพิ่มเติมความบริสุทธิ์ขึ้นทุกวัน
จะทำให้เราเข้าถึงความสุขที่แท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา
และต่างกำลังแสวงหากันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น เราจึงควร
ให้ความสำคัญกับการเจริญภาวนา เพื่อให้ชีวิตของเราเข้าถึง
ความสุข และความบริสุทธิ์ที่แท้จริง

พระลัมมะลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“กัจฉะ มนุสฺสสปฏิลาโภ กิจฉะ มจฺจาน ชีวิตํ
กิจฉะ สทฺธมฺมสฺสวณํ กิจฉะ พุทฺธานมุปปาโท

การได้อัตภาพเป็นมนุษย์เป็นการยาก ชีวิตของสัตว์
ทั้งหลายเป็นอยู่ยาก การได้ฟังพระสัทธรรมเป็นการยาก
การอุปบัติขึ้นแห่งพระพุทเธเจ้าทั้งหลายเป็นการยาก”

การได้เกิดเป็นมนุษย์นั้นเป็นของยาก ต้องอาศัยกำลัง
ความเพียรในการสั่งสมความดีอย่างยิ่งยวด พระพุทเธองค์ทรง
อุปมาความยากในการเกิดเป็นมนุษย์ไว้ว่า “ในท้องทะเลกว้าง
ใหญ่สุดจะประมาณ มีเตาตาบอดทั้งสองข้างอยู่ตัวหนึ่ง ทุกๆ

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก

๑๕๔

๑๐๐ ปี จะโผล่ขึ้นมาบนผิวน้ำ ๑ ครั้ง และในท้องทะเลนี้ มีห่วงที่พอดิกับหัวเต่าลอยอยู่อันหนึ่ง โอกาสที่เต่าตาบอดจะโผล่หัวขึ้นมา แล้วเอาหัวสอดเข้าไปในห่วงพอดิ มีความยากเพียงใด โอกาสที่จะได้เกิดเป็นมนุษย์นั้น มีความยากยิ่งกว่า”

เมื่อเกิดมาแล้ว การที่จะรักษาชีวิตให้ดำเนินอยู่บนเส้นทางของการสร้างความดีไปได้ตลอดรอดฝั่งก็ทำได้ยาก เพราะภัยและอันตรายต่างๆ ที่เกิดกับชีวิตของเรามีอยู่รอบตัว และการที่จะได้มีโอกาสฟังธรรมของลัทธิธรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ในโบราณกาลผู้คนต่างแสวงหาความรู้อันแท้จริง และปรารถนาที่จะสนทนากับนักปราชญ์บัณฑิต เพื่อที่จะได้ดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามคำสอนอันประเสริฐ

พระโพธิสัตว์แต่ละพระองค์ กว่าจะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ต้องสร้างบารมีกันยาวนานหลายอสงไขยกับที่เดียว ท่านสร้างบารมีทุกรูปแบบ แม้บางชาติจะพลัดไปเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉาน แต่ท่านก็ยังคงสร้างบารมี เพื่อมุ่งหวังพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ การอุบัติขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ จึงเป็นการยากอย่างยิ่ง

*ในอดีตชาติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครั้งหนึ่งได้ไป

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก

๑๕๕

เกิดเป็นพญานาคราช มีร่างกายใหญ่โต อายุยืนมาก อุดมไปด้วยสมบัติทั้งหลาย และพร้อมไปด้วยบริวาร พระองค์ทรงเปื้อน่ายในราชสมบัติ เพราะดำริว่า แม้เราจะมีสมบัติ และบริบูรณ์ด้วยความสุขน่านับการ แต่ก็ยังคงเป็นเพียงสัตว์เดียรฉาน โอกาสที่จะสร้างบุญบารมีได้เต็มทีนั้น ยากยิ่งนัก เมื่อดำริอย่างนี้แล้วจึงตั้งใจรักษาศีล เพื่อว่าเมื่อพ้นจากอภัพของพญานาคแล้ว จะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก แล้วทรงออกจากนาคพิภพไปพำนักอยู่ในที่สงบตั้งใจรักษาศีลให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ บรรดานางนาคกัญญาทั้งหลาย ต่างเกรงว่าพระองค์จะจากพวกนางไป จึงประดับประดาด้วยของหอม แล้วมาเฝ้าชวนพระองค์ เพื่อให้ศีลของพระองค์วิบัติ

พระองค์ดำริว่าหากเป็นเช่นนี้ โอกาสที่ศีลของเราจะบริสุทธิ์บริบูรณ์นั้น เป็นไปได้ยาก จึงขึ้นมาเมืองมนุษย์ ขดร่างกายอยู่ที่จอมปลวกริมฝั่งแม่น้ำ คนทั้งหลายผ่านมาต่างพากันบูชาด้วยของหอม และเครื่องสักการะมากมาย ทุก ๑ เดือน นาคราชจะกลับลงไปเมืองบาดาลครั้งหนึ่ง

นางสมณาเทวีอัศรมหีเป็นท้าวพญานาคราช จึงกล่าวว่า “เมื่อพระองค์ขึ้นไปบนเมืองมนุษย์เป็นเวลานาน หากพระองค์มีอันตราย ข้าพระองค์จะทราบได้อย่างไรว่าเกิดอะไรขึ้นกับพระองค์” พญานาคจึงพานางไปดูที่สระน้ำ แล้วบอกว่า “วันใด

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก

๑๕๖

ที่สระน้ำขุนมัวให้รู้ว่าเรากำลังจะโดนประหาร ถ้าพญาครุฑจับไป น้ำจะเดือดพลุ่งขึ้นมา ถ้าหมองูจับไป น้ำจะมีลักษณะสีแดงเหมือนโลหิต” เมื่อนาคราชบอกลักษณะของการเกิดภัยแล้ว จึงกลับขึ้นไปเมืองมนุษย์อีก

ในระหว่างที่รักษาศิลอยู่นั้น วันหนึ่งมีหมองูผ่านมา เห็นนาคราชขดอยู่ที่จอมปลวก ก็คิดจะจับไปแสดงให้ชาวเมืองดู เพื่อหาทรัพย์มาดำรงชีวิต คิดดังนั้นแล้ว จึงหยิบโอสถมา ร่ายมนตร์ เมื่อนาคราชถูกมนตร์ ร่างกายก็เร่าร้อนเหมือนโดน ถ่านเพลิง ศีรษะปวดร้าวเหมือนโดนบีบ ดำริว่าเกิดเหตุอะไร จึงยก พระเศียรขึ้นจากวงในขนด เห็นหมองูกำลังร่ายมนตร์ก็คิดว่า พิษของเรานั้นมากมาย ถ้าเราโกรธ แล้วพ่นลมจุมูกออกไป ร่างกายของหมองูต้องแตกละเอียดเป็นธุลี แต่ถ้าทำอย่างนั้น ศิลของเราก็จะต่างพร้อย ครั้นสอนตัวเองเช่นนี้แล้ว ก็ขนด ศีรษะต่อไป ไม่ต่อสู้หรือทำร้ายหมองู เพื่อรักษาศิลให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์

หมองูเห็นนาคราชไม่ได้ตอบ จึงเคี้ยวโอสถแล้วร่ายมนตร์ พ่นไปยังลำตัวของนาคราช นาคราชเหมือนโดนถ่านเพลิงร้อนๆ สาดใส่ ลำตัวพองบวม ดิ้นทุรนทุราย หมองูจับหางนาคราช ให้เหยียดตรง บีบลำตัวด้วยไม้กีบ ทำให้ด้นไม่ได้ จับศีรษะ เอาไว้แล้วบีบคั้นให้อ้าปากออก พ่นโอสถที่ร่ายมนตร์แล้ว

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก

๑๕๓

เข้าไปปากของนาคราช ฟันของนาคราชหลุดออกหมด ปากเต็มไปด้วยเลือด จากนั้นหมองูก็ขึ้นไปเหยียบลำตัว ทำให้กระดูกแหลกละเอียด ตลอดลำตัวของนาคราชเปื้อนไปด้วยเลือด สุดท้ายจะระงับความทุกข์ทรมานและสติไว้ได้ แต่ด้วยกำลังใจอันเข้มแข็ง และเด็ดเดี่ยวที่จะรักษาศีลยิ่งกว่าชีวิต จึงใช้ความอดทนอย่างยิ่งยวด ไม่ยอมแม้กระทั่งคิดที่จะประทุษร้ายหมองูนั้นเลย

หมองูเห็นนาคราชอ่อนกำลังลง จึงจับใส่กรง แล้วนำไปแสดงตามหมู่บ้าน ไม่ว่าหมองูจะให้พญานาคแสดงอย่างไร พญานาคก็ทำตามทุกอย่าง ประชาชนดูแล้วพากันชอบใจ ให้ทรัพย์แก่หมองู เขานำพญานาคแสดงเรื่อยไป จนถึงเมืองหลวง พระราชาได้รับสั่งให้หมองูเข้าเฝ้า เพื่อทอดพระเนตรการแสดงของนาคราช เช้าวันนั้นคนทั้งเมืองได้มาดูการแสดงของนาคราช ต่างชอบใจพากันปรบมือเป็นที่สนุกสนาน

วันนั้น นางสุมนาเทวีระลึกถึงสามีของตน จึงไปดูที่สระน้ำ เห็นน้ำในสระเปลี่ยนเป็นสีแดงเหมือนโลหิต รู้ทันทีว่าพญานาคราชต้องถูกหมองูจับไปแน่นอน นางเสด็จออกจากนาคพิภพขึ้นไปเมืองมนุษย์ ดูร่องรอยที่สามีถูกหมองูทรมาน แล้วจับไป นางร้องให้เที่ยวเดินถามชาวบ้านเรื่อยไป จนถึงเมืองหลวง จึงเหาะขึ้นไปยืนอยู่บนอากาศ เห็นพญานาคราช

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก

๑๕๘

แสดงอยู่ ก็ร้องให้ด้วยความสงสาร

พญานาคราชเลื้อยไปเห็นนางยืนอยู่กลางอากาศ
เกิดความละอาย จึงเลื้อยเข้าไปขดในกรง พระราชาสงสัยว่า
เกิดอะไรกับพญานาค เมื่อทอดพระเนตรขึ้นไปบนอากาศเห็น
นางสุมณาเทวียืนร้องไห้อยู่ จึงตรัสถามขึ้นว่า “ท่านเป็นใคร
ทำไมถึงร้องไห้เหมือนคนสติฟั่นเฟือน ท่านสูญเสียอะไรหรือ”
นางตอบว่า “หม่อมฉันกำลังตามหาพระสวามีที่ถูกหมองูจับไป
และนาคที่แสดงต่อหน้าพระองค์ คือสามีของหม่อมฉัน”

พระราชาตรัสว่า “ธรรมดาพญานาคนั้นมีฤทธิ์ มีพิษ
มีกำลังมหาศาล ทำไมจึงตกอยู่ในอำนาจของหมองูเช่นนี้”
พระนางตอบว่า “ข้าแต่สมมติเทพ ที่พญานาคไม่แสดงฤทธิ์นั้น
เป็นเพราะกำลังรักษาศีลอยู่ ถ้าพญานาคไม่รักษาศีลแล้ว
บ้านเมืองของพระองค์ ก็จะมีอดไหม้เป็นธูลีอย่างแน่นอน
ขอพระองค์ทรงปล่อยพญานาคราชด้วยเถิด”

พระราชาทรงรับสั่งให้หมองูปล่อยพญานาคทันที
ทันใดนั้นพญานาคก็แปลงกายเป็นมนุษย์ แล้วประคองอัญชลี
ขอบพระทัยพระราชาที่เมตตาให้ชีวิต และได้เล่าเรื่องราว
ทั้งหมดถวายพระราชา จากนั้นจึงกราบทูลเชิญเสด็จชมเมือง
บาดาล

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก

๑๕๕

เมื่อพระราชเสด็จไปถึงเมืองบาดาล ทรงเห็นสมบัติ และบริวารของพญานาคมากมาย จึงตรัสถามว่า “ท่านนาคราช ท่านก็มีสมบัติมากมาย แวดล้อมด้วยบริวารนับหมื่น อุดมไปด้วยรูปทิพย์ กลิ่นทิพย์ ทำไมท่านจึงมีความเพียรในการรักษาศิลเช่นนี้”

นาคราชตอบว่า “ข้าแต่สมมติเทพ ข้าพระองค์บำเพ็ญเพียรรักษาศิลก็เพราะต้องการจะไปเกิดเป็นมนุษย์ เพราะการได้อัตภาพเป็นมนุษย์ ทำให้โอกาสในการรักษาศิลง่ายกว่า สามารถสร้างบารมีอื่นได้สะดวกกว่า มีโอกาสบำเพ็ญภาวนาได้บรรลุผลานิพพานง่ายกว่าการเป็นพญานาค เพราะฉะนั้น ข้าพระองค์จึงรักษาศิลยิ่งชีวิต”

จากเรื่องนี้ จะเห็นว่า การได้เกิดเป็นมนุษย์นั้น เป็นสิ่งที่ได้มายากยิ่งนัก นักสร้างบารมีทุกยุคทุกสมัย ต่างต้องการเกิดมาเป็นมนุษย์ทั้งสิ้น เพราะเป็นภพภูมิอันวิเศษที่เหมาะสมต่อการสร้างบารมีได้ทุกรูปแบบ ดังนั้นเมื่อได้เกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว ถือว่าพวกเราเป็นผู้มีบุญลาภอันประเสริฐ ไม่ควรประมาทในการดำเนินชีวิต ต้องรีบชวนขวายนสร้างบารมีให้ครบทั้ง ๑๐ ทศ อย่างน้อยที่สุด ก็ควรหมั่นทำทาน รักษาศิล เจริญภาวนาให้ได้ทุกๆ วัน เมื่อถึงคราวบุญบารมีเต็มเปี่ยม เราจะได้บรรลุผลนิพพาน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของพวกเราทุกคน